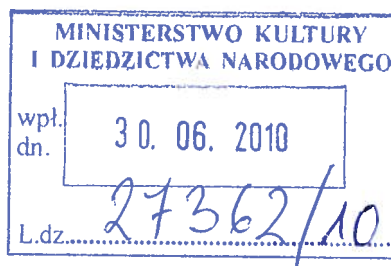

p. m. Dydo
5.07 Olum

Warszawa, dnia 30 czerwca 2010 roku

Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
sygn. akt: DP/795/10/DU

Szanowny Panie Ministrze,

Działając w imieniu Polskiej Izby Komunikacji Elektronicznej pragnę podziękować za umożliwienie wyrażenia opinii w trakcie debaty dotyczącej inicjatyw objętych planem prac Komisji Europejskiej na rok 2010. Komentowany dokument obejmuje swym zakresem w szczególności zagadnienia dotyczące rozwiązań mających na celu:

- a. stworzenie sprzyjającego środowiska dla działalności twórców i innych posiadaczy praw w świecie cyfrowym,
- b. tworzenie atrakcyjnych, legalnych ofert dostępu konsumentów do twórczości przy wykorzystaniu technologii cyfrowych.

Polscy operatorzy sieci kablowych, z wyjątkiem największego uczestnika rynku, nie prowadzą działalności o wymiarze międzynarodowym a nabywane licencje, na reemitowanie utworów i przedmiotów praw pokrewnych, obejmują wyłącznie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Operatorzy na obecnym etapie nie świadczą również usług reemitowania w technologii umożliwiającej dostęp bezpośrednio w sieci Internet. W odniesieniu do ponadnarodowego rynku praw autorskich i pokrewnych, przedmiot zainteresowania operatorów sieci kablowych stanowi zatem głównie dopuszczalność ponadnarodowego nabywania licencji. Innymi słowy – operatorzy są zainteresowani wprowadzeniem możliwości nabycia praw do korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych na rynku krajowym od zagranicznych organizacji zbiorowego zarządzania. Wyłącznie takie podejście może bowiem doprowadzić do wzrostu efektywności działania organizacji zbiorowego zarządzania, obecnie chronionych w drodze ustawowo tworzonego monopolu. Ponadto, omawiane zagadnienie stanowi przedmiot bezpośredniego zainteresowania operatorów kablowych w zakresie, w którym będzie wpływać na całokształt systemu udzielania licencji na korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych.

I. ORGANIZACJE ZBIOROWEGO ZARZĄDZANIA

Propozycja likwidacji barier w nabywaniu praw do korzystania z utworów znajduje poparcie PIKE w zakresie, w którym prowadzi będzie do podnoszenia efektywności działań podejmowanych przez organizacje zbiorowego zarządzania. Różnice w tym zakresie, pomiędzy poszczególnymi organizacjami zbiorowego zarządzania są ogromne. Przykładowo stawki inkasa w jednych krajach UE wynoszą mniej niż 1%, podczas gdy w innych, np. w Polsce, 20% i więcej. W skrajnych przypadkach, wcale nierzadkich, prawie całość pobieranych wynagrodzeń przeznaczana jest przez organizację zbiorowego zarządzania na

koszty własnego funkcjonowania. Atrakcyjną jest zatem wizja, zgodnie z którą – bez uszczerbku dla interesów twórców – możliwe byłoby obniżenie kosztów nabycia utworów i przedmiotów praw pokrewnych o nie mniej niż 15%. W skali rynku oraz roku są to kwoty dziesiątek milionów złotych, które mogłyby zostać zainwestowane w nowe drogi dotarcia do konsumentów, w miejsce utrzymywania niewydajnej struktury organizacji zbiorowego zarządzania. Organizacje te winny pełnić rolę usługową, w stosunku do uprawnionych i odbiorców końcowych, reprezentowanych przez użytkowników, nie zaś podmiotów o silnych, własnych interesach ekonomicznych. Obecnie, w opinii PIKE, organizacje realizują te interesy często niezależnie od interesu twórców i użytkowników.

Niezależnie od oczywistych korzyści, wynikających z możliwości nabywania praw od zagranicznych organizacji zbiorowego zarządzania, należy zwrócić uwagę na związane z tym zagrożenia. W szczególności konieczne jest takie ustalenie zasad współuprawnienia organizacji, by nie doprowadzić do sytuacji, w której użytkownik zobowiązany będzie do nabycia praw od więcej niż jednej organizacji jednocześnie. Przykład takiego, nieudanego rozwiązania może stanowić polski system zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi. W efekcie – organizacje o takich samych zakresach upoważnienia do zarządzania (np. Związek Stowarzyszeń Artystów Wykonawców STOART oraz Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno – Muzycznych SAWP) nie tylko ze sobą nie konkurują, lecz nawzajem wskazują jako współuprawnione. Argumentując, iż reprezentują odmiennych twórców, domagają się wynagrodzenia, za udzielenie praw na tych samych polach eksploatacji.

Równowaga ta zachwiana zostaje w sposób szczególnie drastyczny w przypadku pól eksploatacji, objętych obowiązkiem pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania. Dotychczasowe doświadczenia operatorów kablowych w przedmiotowym zakresie są jednoznacznie negatywne. Ich skutek stanowi bowiem pełny monopol organizacji zbiorowego zarządzania. Faktycznie umożliwia też organizacjom zbiorowego zarządzania dowolne ustalanie wysokości należnych stawek wynagrodzeń, bez względu na ich rzeczywistą wartość. PIKE uznaje, że interes twórców wymaga uwzględnienia, jednak prawo autorskie winno zawierać odpowiednie regulacje, z uwzględnieniem słusznego interesu obu stron. Zarówno twórców oraz reprezentujących ich interesy organizacji zbiorowego zarządzania, jak i odbiorców końcowych oraz reprezentujących ich interesy przedsiębiorców. Wyłącznie w przypadku uwzględnienia tych wytycznych możliwe będzie stworzenie względnie niekonfliktowego systemu zarządzania utworami i przedmiotami praw pokrewnych. Twórcy otrzymają należne im wynagrodzenie, uiszczane bądź to za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania, bądź bez niego, a odbiorcy końcowi otrzymają szeroką ofertę względnie niedrogiego dostępu do wytworów kultury. Więcej nawet – w polskim systemie prawnym część organizacji zbiorowego zarządzania odmawia wykonywania zarządu na określonych polach eksploatacji, uniemożliwiając uzyskanie tych praw w ogóle. Polski system prawny nie dokonał bowiem recepcji przepisów dyrektywy satelitarno-kablowej, w zakresie który umożliwiłaby nabycie praw od organizacji radiowych i telewizyjnych.

II. NEUTRALNOŚĆ TECHNOLOGICZNA

Kolejne zagadnienie, na które PIKE chciałoby zwrócić szczególną uwagę, stanowi bezwzględna konieczność zachowania neutralności technologicznej stosowanych rozwiązań. PIKE ponownie i zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej postuluje o niewprowadzanie kolejnych wyjątków od ogólnych zasad prawa autorskiego dla dostępu do treści za pośrednictwem sieci Internet. Zdaniem PIKE zasady te powinny być jednolite dla wszystkich uczestników rynku. Produkty oferowane z wykorzystaniem sieci Internet w coraz większym stopniu stanowią równorzędny produkt, w porównaniu z usługami świadczonymi z wykorzystaniem sieci kablowych czy platform satelitarnych. Tym samym różnicowanie stanu prawnego, wobec podmiotów znajdujących się w analogicznej sytuacji faktycznej nie może znaleźć poparcia, zarówno ze względów praktycznych, jak i prawnych.

III. ŁĄCZENIE PÓL EKSPLOATACJI

PIKE w pełni popiera pomysł łączenia pól eksploatacji, w tym w tak oczywistych przypadkach jak zwielokrotniania i rozpowszechniania utworów i przedmiotów praw pokrewnych w sieci Internet. Niestety jednak – w opinii PIKE – jedyne, faktyczne rozwiązanie przedmiotowego problemu stanowiłoby ograniczenie liczby pól eksploatacji objętych monopolem autorskim. Zdaje się jednak, że nie było to założeniem Komisji. W formie rozważanej w omawianym dokumencie, połączenie pól eksploatacji skutkować będzie powstaniem kolejnego pola (bo, jak rozumie PIKE, nie było objęte intencją Komisji, likwidowanie pól eksploatacji łączonych). Jest to rozwiązanie nieprawidłowe. Argumentów potwierdzających konieczność ograniczania liczby pól eksploatacji dostarcza sama historia operatorów sieci kablowych, którzy objęci zostali obowiązkami na polu eksploatacji reemitowanie. Pole to utworzone zostało w sposób sztuczny i obecnie krępuje w istotny sposób rozwój branży podmiotów reemitujących utwory i przedmioty praw pokrewnych, komplikując system rozliczeń. Roszczenia uprawnionych obejmują w takiej sytuacji nie tylko reemitowanie utworów, lecz również nadań programów, wideogramów, fonogramów, artystycznych wykonania oraz utworów zawartych w utworach audiowizualnych. Do tego część organizacji żąda zapłaty dodatkowego wynagrodzenia, na podstawie art. 70 ust. 2¹ ustawy. Zagadnienia te sformułowane zostały w polskim ustawodawstwie w tak nieprecyzyjny sposób, że nawet Sąd Najwyższy wydawał w jego zakresie orzeczenia o całkowicie sprzecznej treści. Powyższe rozważania prowadzą ponadto nieodmiennie do wniosku o konieczności sformułowania systemu ochrony praw autorskich i pokrewnych poprzez realizację instytucji „one stop shop”. Znajduje on pełne poparcie PIKE.

IV. DZIEŁA OSIEROCONE

Zagadnienie dzieł osieroconych wyłącznie pośrednio dotyczy operatorów sieci kablowych, których podstawowy przedmiot działalności stanowi reemitowanie utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Tym samym nie posiadają wpływu na wybór przekazywanych utworów. Nie prowadzą również działalności w zakresie udostępniania treści online. PIKE wskazuje jednak na wszechstronność korzyści wynikających z zapewnienia wszystkim zainteresowanym szerokiego dostępu do wytworzonych dóbr kultury. Nadawcy uzyskają możliwość poszerzenia oferty, do której dostęp uzyskają bezpośrednio konsumenci. Uprawnieni zaś, o ile zostaną ustaleniu, uzyskają z tytułu wykorzystania

wytworzonych przez nich dzieł, należyte profity. Szczegółowe rozważania w przedmiotowym zakresie zawarte zostały w piśmie PIKE z dnia 27 listopada 2009 roku, stanowiącym załącznik do niniejszego stanowiska.

V. NOWELIZACJA DYREKTYWY SATELITARNO-KABLOWEJ

Odnosząc się do zagadnienia dostosowania tzw. dyrektywy satelitarno-kablowej do zmienionej dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych PIKE wskazuje na konieczność liberalizacji ogólnych zasad dotyczących rozpowszechniania oraz rozprowadzania utworów i przedmiotów praw pokrewnych w sieciach zamkniętych. Ogromne znaczenie posiada również konieczność zachowania zasady neutralności technologicznej, zgodnie z poczynionymi wyżej wskazaniem. Niedopuszczalne jest, zarówno z punktu widzenia ogólnych zasad nowoczesnej legislacji, w szczególności zasady neutralności technologicznej oraz zasady równości podmiotów wobec prawa, skrajnie odmienne traktowanie podmiotów znajdujących się w identycznej sytuacji faktycznej. Szczególnie oczywisty przykład dotyczy propozycji zwolnienia podmiotów dokonujących rozpowszechniania określonego programu w sieci Internet z wszelkich obowiązków regulacyjnych, przy jednoczesnym nałożeniu obowiązku rejestracji takiego programu w przypadku jego wtórnego rozprowadzenia w sieci zamkniętej. Są to rozwiązania nieprawidłowe.

Przystępując do nowelizacji nie należy jednak zapominać, iż polskie ustawodawstwo wciąż w szerokim zakresie nie spełnia zobowiązań, wynikających z już przyjętych przepisów prawa międzynarodowego. Tytułem przykładu wymienić należy choćby niepełną implementację Dyrektywy Rady nr 93/83/EWG w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (art. 10 – 11) czy brak implementacji (pomimo prowadzonych prac) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 89/552/EWG w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych.

VI. OPŁATA WLICZANA W KOSZT DOSTĘPU DO SIECI INTERNET

PIKE nie uznaje celowości ograniczania dostępu do sieci Internet w społeczeństwie, poprzez nałożenie na odbiorców tej usługi opłaty z tytułu dostępu do utworów w sieci Internet. Nawet jednak w przypadku jej akceptacji, może ona zostać nałożona wyłącznie z pełnym zachowaniem zasady neutralności technologicznej, to znaczy na wszelkie formy dostępu do Internetu, zarówno przewodowego, jak i bezprzewodowego. Oczywiście – w przypadku przeprowadzenia odpowiedniej nowelizacji, rozwiązania wymagałby problem obliczenia opłaty należnej od podmiotów świadczących usługi dostępu do Internetu bezpłatnie (np. hot spot) czy „okazjonalnie” (np. w kawiarenkach internetowych). Ponadto zwrócić należy uwagę, iż wprowadzenie zasady odpłatności przez dostawców Internetu za korzystanie przez użytkowników z treści dostępnych w Internecie wymagałoby praktycznie całkowitej likwidacji praw wyłącznych w Internecie, poprzez ich zamianę na prawo do wynagrodzenia. Rozwiązanie takie może jednak napotkać opór uprawnionych. Również nie może ulegać wątpliwości, iż wprowadzenie takiej opłaty zapewne dotyczyłoby wyłącznie

części rodzajów utworów. Ich lista niewątpliwie stanowić będzie kolejne pole sporów. Nie sposób wyobrazić sobie, by np. spółki wytwarzające specjalistyczne oprogramowanie zgodziły się na swobodny dostęp do ich programów, w zamian za prawo do ułamkowej części opłaty miesięcznej. Nie może rodzić jakichkolwiek wątpliwości, iż opłata taka – by nie stanowiła faktycznej przeszkody w dostępie do sieci Internet – musiałaby być względnie niska. Na tyle niska, że zdaje się nie zadowoliliby wszystkich uprawnionych.

VII. PODSUMOWANIE

Podsumowując wskazać należy, iż PIKE wyraża pełne poparcie dla działań Komisji, zmierzających do usprawnienia procesu nabywania praw. Jednocześnie jednak zwracamy uwagę, iż w znacznej części założone cele mogą zostać osiągnięte poprzez konsekwentne egzekwowanie zasad uczciwej konkurencji oraz przejrzystości w działaniach organizacji zbiorowego zarządzania. Podkreślić należy ponadto, iż projektowane działania winny dotyczyć nie tylko usług świadczonych w sieci Internet, ale i innych publicznych sieciach telekomunikacyjnych. Takich jak sieci telewizji kablowej, wykorzystywane do świadczenia usług w technologii cyfrowej, w tym wideo na żądanie.

Warto również zwrócić uwagę, iż pomiędzy celami, jakimi są sprawność systemu ochrony praw oraz należyta ochroną interesów podmiotów uprawnionych, nie występuje rozbieżność. Innymi słowy – przyjęte rozwiązanie nie musi stanowić wyniku o sumie zerowej, w której każda korzyść użytkowników odbywać się będzie ze stratą dla uprawnionych i odwrotnie. PIKE apeluje zatem o prawidłowe wyważenie interesu użytkowników, zainteresowanych sprawnym i szerokim dostępem do utworów, wymagających pomocy w zakresie, w którym jest to faktycznie niezbędne. Jednocześnie nie można zapominać, iż podnoszenie przychodów twórców dokonuje się głównie kosztem konsumentów. Wysokie koszty nabycia oryginalnych utworów stanowią główną przyczynę piractwa. Z jednej zatem strony planuje się ograniczać piractwo, z drugiej zaś promuje nieefektywne metody zarządzania prawami autorskimi, skutkujące wzrostem kosztów dostępu do oryginalnych nagrań, poszerzając zakres zwalczanego zjawiska. W przekonaniu PIKE podstawą przygotowania tak poważnego projektu powinna być analiza korzyści oraz strat, oparta na jednoznacznych danych. Ten zaś element – w przedstawionej dokumentacji został całkowicie pominięty.

Podsumowując w opinii PIKE projektowane zmiany powinny:

- a. zapewniać sprawne zarządzanie prawami, jednak bez tworzenia kolejnych ograniczeń, przybierających w praktyce formę praktycznie nieskrępowanego monopolu;
- b. prowadzić do łączenia pól eksploatacji, jednak nie poprzez proste tworzenie nowych pól eksploatacji, lecz w powiązaniu z ograniczaniem liczby dotychczasowych;
- c. uwzględniać zasadę neutralności technologicznej.

Jerzy Straszewski
Prezes Zarządu

powarciem